

“Una opció neocomunista no té sentit per a ICV”

L'eurocomunisme aterrarà a casa nostra?

—A Iniciativa no creiem que cap mena de neocomunisme sigui avui una oferta atractiva per a modificar les coses, i ens situem en un altre àmbit, que és el del Partit Verd Europeu i de seguir molt de prop determinades experiències de l'esquerra llatinoamericana.

—**Per què no el neocomunisme?**

—Com sabeu, hem fet una evolució des d'un partit eurocomunista —el PSUC— fins a Iniciativa per Catalunya-Verds i la integració en el Partit Verd Europeu. Això és un fenomen anòmal en l'esquerra europea. Només hi ha un altre cas, el de l'holandès GroenLinks, que és la fusió de l'antic partit comunista holandès i els verds, que també tenen representació al parlament holandès. Nosaltres hem fet un itinerari, tot partint de l'eurocomunisme, fins a abandonar les tesis comunistes clàssiques i temptejar noves vies.

—**Quines són aquestes noves vies?**

—Jo en diria tres. Una, tot el moviment altermundista (Fòrum de Porto Alegre i Fòrum Social Mundial), tot allò que ha anat configurant una esquerra social, molt heterodoxa, molt plural i molt alternativa al model capitalista.

Un segon element, molt lògic d'acord amb l'evolució que hem fet: els verds. El punt de referència són els Verds alemanys, però hi ha dues experiències que també ens interessen molt: la creació, a França, d'Europe Écologie, que aplega els verds, sectors altermundistes com el representat per José Bové [ex-líder de la Confédération Paysanne] i també sectors nacionalistes o regionalistes de l'estat francès: és significatiu que gent com Pere Manzaneres (fundador de Ràdio Arrels) hagi anat a les llistes d'Europe Écologie a les últimes eleccions regi-

Les tesis neocomunistes de Zizek o Alain Badiou no han fet forat a casa nostra. Per a Jaume Bosch, d'Iniciativa per Catalunya Verds, resulta molt més atractiu l'ecologisme i la igualtat de gènere.

onals per Catalunya Nord. També ha aconseguit que s'hi acostin bretons, occitans, etcètera.

L'altra iniciativa interessant és la Sinistra Ecologia Libertà, que és un partit petit que aglutina sectors de l'antic Partit Comunista Italià amb sectors ecologistes i sectors nous. La principal virtut que té és que el seu líder, Nichi Vendola, actual president de la regió de la Pulla, és considerat per a molts el futur líder de l'esquerra italiana. És un polític de molta vàlua, que ha guanyat les eleccions a la seva regió i també va en la nostra línia. Ara tenim molta relació amb Sinistra Ecologia Libertà, perquè segueix una via similar a la nostra.

—**També trobeu referents a l'Amèrica Llatina?**

—A l'Amèrica Llatina, els nostres referents van des del PT (Partit dels Treballadors) de Lula fins al Frente Amplio de l'Uruguai, que ha aconseguit la presidència de la República amb Pepe Mujica, i fins a Evo Morales, a Bolívia; Correa, a l'Equador; i Lugo, al Paraguai. Més aquests que no pas Hugo Chávez.

—**El bolivarisme no us agrada?**

—Tot i que Evo Morales o Correa hi tenen bona relació, a nosaltres ens interessa més seguir la política del Brasil, Bolívia, l'Equador o l'Uruguai que no pas la de Venèçuela o Cuba, que per a nosaltres ja no són referents.

En negatiu, tot això vol dir que una opció neocomunista no té sentit per a nosaltres.

—**La revolució i el trencament amb el capitalisme queden lluny?**

—El trencament amb el capitalisme passa per unes vies que no són les d'establir un règim comunista. I això ve d'una reflexió que ja van fer els partits eurocomunistes: que la revolució s'havia de fer d'acord amb la voluntat de la majoria de la població i amb els mecanismes que dona una societat democràtica; que la societat a construir no pot ser el model soviètic de l'URSS o els països de l'est. A més, ara hi ha noves contradiccions que no són només les de capital-treball —bàsicament, l'ecològica n'és una, però la de gènere n'és una altra— i és difícil de ser considerat un partit progressista al segle XXI si no compagines la voluntat de justícia social —clàssica de l'esquerra— amb la voluntat ecològica i la de gènere i també amb la voluntat de reconèixer nacions que són dins d'estats europeus centralitzats. Hauria de ser una característica de l'esquerra —que més aviat té una tradició centralista i jacobina— poder reconèixer aquestes realitats nacionals. Ens sembla molt més atractiu i més profund aquest model que agrupa esquerra, ecologia, igualtat de gènere i reconeixement de llibertats nacionals. Ens semblen uns plantejaments més adients per al nou capitalisme que no el comunisme o el neocomunisme.

—**Negri és conegut a casa nostra, però Badiou i Zizek no gaire...**

—No són gaire coneguts aquí, no. Si haguéssim d'esmentar referents nostres, et citaria exemples més polítics, com ara Daniel Cohn-Bendit, a França: els Verds alemanys o Nichi Vendola, a Itàlia. Zizek és més un filòsof que no un polític. Però també ens interessa més la teoria política a l'entorn dels plantejaments que esmentava que no pas la que gira al voltant de l'eurocomunisme. Precisament al setembre, la revista *Nous*

Horitzons la dedicarem a Heinrich Boll, que és el premi Nobel de literatura que dona nom a la fundació dels Verds alemanys. Ens interessa més explicar per què Boll és referent per als Verds alemanys i aprofitar-ho per fer reflexió i teoria política. Quan anem a buscar elements de reflexió, acudim abans a la Fundació Heinrich Boll o a la Fundació Perseu Abramo, que és la del PT brasiler, que no a les recuperacions del comunisme.

—**També hi ha partits neocomunistes a Alemanya i a Itàlia.**

—L'esquerra alemanya d'Oskar Lafontaine i Refundació Comunista, a Itàlia, sí. Però Refundació està en plena crisi. Nichi Vendola ve, precisament, de Refundació Comunista i la va abandonar perquè no responia a les necessitats d'una societat com la italiana, que sobretot necessita alliberar-se de Berlusconi. El cas de l'esquerra alemanya és molt interessant, però creiem que no és aplicable a la nostra situació perquè no a tot arreu passa, ni passarà, que un líder de la socialdemocràcia, com Lafontaine, decideixi d'encapçalar un partit a l'esquerra de la socialdemocràcia. D'una altra banda, allà s'hi han afegit les restes d'un partit comunista fort, el de l'Alemanya oriental. Són circumstàncies molt específiques d'Alemanya. També caldrà veure què passa quan es tanqui el procés de retirada que Lafontaine ja ha començat.

—**No aguantarà?**

—Caldrà veure-ho. Però no és un exemple aplicable a la realitat catalana.

—**Marx deia que la crisi demostrava la feblesa del capitalisme i Zizek opina que el capitalisme sobreviu precisament gràcies a les crisis, que fan que s'adapti i que hi hagi sempre un capitalisme renovat. Hi esteu d'acord?**

—És evident que l'anàlisi de Marx és feta en unes circumstàncies molt concretes. Va crear un mètode d'anàlisi que continua essent en part vàlid, però fa molts anys que hem après que no és la Bíblia. Estaria d'acord a dir que el capitalisme sap sobreviure a les diverses crisis. El problema és que això pot ser cert si es mira des d'una perspectiva únicament econòmica. El

JORDI PLAY

valor que li afegeix una visió d'esquerra verda és que aquest model de creixement i de superació de les crisis que té el capitalisme xoca frontalment contra la limitació de recursos i la destrucció del territori i del medi.

—**No és sostenible?**

—La crisi en profunditat del capitalisme és precisament que no és sostenible. Una cosa són les crisis estrictament econòmiques que vivim, però fins i tot aquestes crisis, des de la nostra perspectiva, només tenen solució amb un canvi de model pro-

ductiu, un canvi de model de desenvolupament radical que tingui en compte els factors ambientals. De fet, quan tens presents aquests factors poses en qüestió el model capitalista que ara només es basa en el creixement per a obtenir guanys, sense tenir en compte les conseqüències sobre la Terra. Crec que aquesta perspectiva és molt més enriquidora perquè t'ajuda a entendre què passa avui.

—**Aquest factor decididament ecologista us diferencia, a més, dels socialdemòcrates?**

“Quan alguns parlen de refundació d’IU pensen que torni a ser un partit comunista o neocomunista. Això ens sembla un error terrible”

—És clar. Ells no volen assumir aquesta perspectiva perquè la socialdemocràcia només es basa en el desenvolupament de determinades infraestructures. Si baixem de la teoria a la pràctica, això és una cosa que ha esdevingut element de contradicció quan hem governat amb la socialdemocràcia aquí a Catalunya. Ells tenen una visió del desenvolupament i el benestar que moltes vegades es basa només a fer carreteres i no qüestionar l’impacte que tenen aquestes carreteres en el territori, i rebutgen mesures alternatives com el ferrocarril.

Ahora, aquesta perspectiva ens separa també dels qui volen que el Partit Comunista d’Espanya encapçali Esquerra Unida (IU). Quan alguns parlen de refundació d’IU, pensen a tornar a ser un partit comunista o neocomunista. Això ens sembla un error terrible perquè la gent d’esquerreres de Catalunya i d’Espanya no demana una visió comunista sinó una visió d’esquerra moderna, innovadora i connectada amb la societat actual.

—És una de les causes de la decadència d’IU?

—Crec que és una de les raons. En uns moments de crisi econòmica, en uns moments en què el Partit Socialista

Obrer Espanyol fa la política que fa —tenim molt a prop una vaga general—, hauria de ser lògic que una força situada a l’esquerra del PSOE tingués un creixement —no únicament de vots, també qualitatiu— que a Espanya no veiem. I no hi és perquè el missatge neocomunista no és atractiu i molt menys per a la gent jove. Això no vol dir no ser radical: pots ser radical d’esquerreres, ecologista o allò que vulguis però no pots donar com a alternativa un model comunista que ha demostrat el seu fracàs en fer incompatible un model econòmic amb la llibertat i la democràcia. Avui, una de les característiques de l’esquerra és la defensa de la llibertat i entendre el perquè de la democràcia. Qualsevol projecte polític que no tingui molt present aquesta idea de democràcia té molt poques possibilitats. Per això ens agrada molt el nom que han triat a Itàlia, Sinistra Ecologia Libertà [‘Esquerra Ecologia Llibertat’], perquè la idea de llibertat se l’ha volguda apropiat Berlusconi amb el Poble de la Llibertat. En canvi, ells diuen que no hi ha millor defensor de la llibertat que l’esquerra i, de proves, deu mil: la *llei mordassa* de Berlusconi no és llibertat. Aquest nou partit d’esquerra, per tant, incorpora *Llibertat* al seu nom perquè

considera que ha estat un error de l’esquerra de deixar creure que la llibertat era cosa de la dreta. No, no! La llibertat és una essència de l’esquerra.

—Llibertats nacionals, també?

—És un fenomen poc analitzat, però molt interessant: determinats sectors vinculats al catalanisme fora de l’estat espanyol, a Catalunya Nord i a l’Alguer, s’han acostat a aquesta esquerra. Com deia, és molt significatiu que Pere Manzaneres accepti de fer el pas a la política i ho faci a les llistes d’Europe Écologie, precisament perquè entén que per primera vegada una força política francesa està disposada a fer un reconeixement de la realitat catalana i de la cultura catalana, i ha fet la campanya en català. A l’Alguer, Carles Secchi, que va ser alcalde i ha defensat sempre la relació amb Catalunya, ara és diputat per Sinistra Ecologia Libertà al Parlament de Sardenya. És el portaveu del partit i, precisament, s’ha integrat a aquest partit pel tipus d’esquerra que defensa, però també pel respecte a una realitat que a Itàlia és tan petita com l’algueresa.

Dues persones de referència del catalanisme fora de l’estat espanyol fan un paper important a Europe Écologie i a Sinistra Ecologia Libertà, perquè s’hi senten respectats en les seves identitats. Per tant, també defensem les llibertats nacionals. I volem contraposar aquesta defensa a la clàssica concepció centralista de l’esquerra.

L’any passat vaig anar a Novara [Piemont], convidat per Sinistra Ecologia Libertà a un debat entre aquest partit i la Lliga Nord. Jo hi vaig anar a explicar tot el debat obert aquí sobre l’Estatut. Els de la Lliga Nord se sorprenien molt que algú d’esquerreres fes un discurs nacional català perquè allà tenen una imatge de l’esquerra molt centralista. I els de Sinistra Ecologia Libertà explicaven que ells volien evolucionar, que els semblava un error terrible deixar a les mans de la Lliga Nord la reivindicació del federalisme, perquè el federalisme és perfectament defensable des de l’esquerra.

Crec que aquesta llibertat quant a drets nacionals és consubstancial a la nova esquerra.

Àlex Milian